

Актуальні питання боротьби з торгівлею людьми в умовах проведення антитерористичної операції (збройного конфлікту): матеріали Міжнарод. круглого столу (Маріуполь, 18 травня 2017 р.). – Київ: ВД «Дакор», 2017. - (388 с.). – С. 212-217.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З ЕКСПЛУАТАЦІЄЮ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Філіпенко Т.В.,

Донецький юридичний інститут МВС України
в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін
та міжнародного права,
доктор наук з державного управління, професор

Філіпенко А.С.,

Донецький юридичний інститут МВС України
доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук

Досвід світової спільноти свідчить, що будь-який збройний конфлікт незмінно супроводжується розпадом сімей, дезінтеграцією громад, розривом «соціальної тканини», руйнацією систем підтримки та медичних послуг, й особливо гостро він позначається на житті та розвитку дітей. Негативні наслідки, пов'язані зі збройними конфліктами, є дуже тривалими і спричиняють негативний вплив на майбутні покоління, створюючи передумови для продовження конфліктів або їх повторної появи.

Застарілі методи соціалізації та виховання дітей-сиріт, всього освітнього процесу, відсутність продуманої системи евакуації в умовах військових дій та забезпечення безпеки призвели до кричущого загострення питань виживання та розвитку дитини, гарантування права на виховання в сімейному оточенні, процесу деінституалізації, свободи від дискримінації, а такі базові питання, як врахування

найкращих інтересів дитини та її думки – взагалі відсунулися на другий план [1, с. 6].

У руслі окресленої проблеми насамперед необхідно виділити торгівлю дітьми. Це обумовлено неналежним контролем за безпритульними дітьми, закриттям дитячих притулків та подібних установ недержавного характеру у наслідок відсутності фінансування з державного бюджету чи обмежених можливостей благодійних фондів (приватних осіб).

Приймаючи до уваги спосіб життя безпритульних дітей в нинішніх умовах, можна зробити висновок, що вони є найбажанішим об'єктом «полювання» злочинців. Водночас необхідно зауважити, що це негативне явище не є окремою проблемою України та її суспільства – зазначене питання не обходить жодну з держав світової спільноти.

Необхідно відмітити, що Римському праву вже був відомий тяжкий злочин проти особистої свободи, який мав назву «Plagium» [2, с. 62]. У 1926 р. терміни «рабство» й «работоргівля» були визначені в ст.1 «Конвенції про рабство», де під рабством розуміється положення чи стан особи, відносно якої здійснюються всі чи деякі повноваження, притаманні праву власності. В свою чергу під работоргівлею розуміються усі діяння, пов'язані із захопленням, придбанням будь-якої особи, або з розпорядженням нею з метою повернення її у рабство; усі дії, пов'язані з придбанням раба з метою його продажу чи обміну; усі дії з продажу чи обміну особи, придбаної з цією метою, і взагалі будь яка дія з торгівлі чи перевезення раба [3].

Згідно Протоколу про попередження і запобігання торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності, торгівля людьми – це комплекс дій з рекрутування, транспортування, передачі та отримання осіб з використанням загроз застосування сили, інших форм примусу, залякування, або через надання неправдивих відомостей щодо можливості отримання (заробітку) грошей у місці призначення. Неодмінним атрибутом торгівлі людьми є отримання контролю над особою (наприклад, через вилучення документів) з метою експлуатації [4].

Відповідно до ст. 38 Конвенції ООН «Про права дитини» за міжнародним гуманітарним правом, пов'язаним із захистом цивільного населення під час збройних конфліктів, держави-учасниці зобов'язані вживати всіх можливих заходів з метою забезпечення захисту дітей, яких торкається збройний конфлікт, та догляду за ними» [5].

Зважаючи на останні дані Міжнародної організації праці можна стверджувати, що торгівля дітьми в світовому масштабі – це вміло спланований, глибоко законспірований та підконтрольний міжнародним злочинним угрупованням надприбутковий бізнес (понад один мільярд доларів США на рік), щорічно жертвами якого стають 1,2 млн. дітей [6, с. 36].

Можна простежити тісний зв'язок торгівлі дітьми зі ще однією не менш актуальною проблемою сьогодення – дитячою проституцією. Сьогодні проституція неповнолітніх перетворилась на справжню галузь «тіньової» економіки, яка приносить великі прибутки експлуататорам в будь-якому регіоні світу.

Так, за інформацією Організації з боротьби проти дитячої проституції у країнах Азії, у Тайвані до цього протиправного промислу та секс-туризму залучається понад 20 тис. дітей у віці 12-16 років. Індустрія секс-туризму поширена саме в тих районах Тайваню, де проживають корінні народи, що пояснюється високим рівнем безробіття серед місцевого населення – тому багатьох дівчат у ранньому віці їх рідні вимушено продають у приватні будинки розпусти в рабство для подальшої сексуальної експлуатації.

Слід також вказати, що масова дитяча проституція нині притаманна і промислово розвиненим країнам. Вважається, що лише у США до цієї індустрії залучено близько 100 тис. підлітків. За даними організації «S.O.S. Enfants», у Парижі проституцією займаються близько 5 тис. хлопчаків і 3 тис. дівчаток віком до 18 років [7, с. 43].

Збройний конфлікт на Сході України різко погіршив стан у сферах, де раніше Україна досягла значних успіхів (фактичне подолання безпритульності, розвиток усиновлення та прийомних сімей, підтримка матерів і дітей у складних життєвих обставинах тощо) та загострив ті проблеми, які ще не були вирішені (поширення

соціально небезпечних та інфекційних хвороб, скорочення програм імунізації, загострення жорстокості та насильства щодо дітей та у дитячому середовищі, погіршення доступу до послуг освіти, охорони здоров'я та соціальної сфери). Підвищився ризик зростання соціального сирітства. Управління Верховного комісара ООН з прав людини серед інших виокремлює наступну проблему: чоловіки, які підтримують «ДНР» та «ЛНР», перешкоджають дружинам, у т.ч. із малими дітьми, покинути зону конфлікту. Додатково бойовики забороняють переміщати дітей за межі контрольованих ними територій Луганської та Донецької областей, крім РФ.

Саме тому, ми вважаємо, означене питання вимагає постійної та водночас прискіпливої уваги з боку відповідних органів державної влади, правоохоронців, науковців та інших зацікавлених осіб з метою ретельного вивчення сучасних мінливих тенденцій та закономірностей розвитку окресленого негативного явища у вітчизняних умовах з метою своєчасного вжиття відповідних заходів реагування та протидії.

Таким чином, зважаючи на викладене можна зробити висновок, що торгівля дітьми з метою сексуального рабства притаманна не лише Україні, а й іншим державам, у т.ч. з розвиненою економікою та високим рівнем життя. На нашу думку, на шляху формування України як демократичної держави з європейськими правовими цінностями з метою поліпшення та стабілізації ситуації у цьому напрямі вітчизняний правовий простір потребує вдосконалення. З цією метою слід внести зміни до чинного національного законодавства або прийняти низку нормативних актів щодо:

а) налагодження механізму щодо безперервного фінансування притулків для безпритульних дітей та здійснення постійного контролю за доцільністю використання бюджетних коштів;

б) посилення ролі дільничних інспекторів поліції у забезпеченні контролю за неблагонадійними сім'ями та за чисельністю безпритульних дітей у межах території обслуговування;

в) налагодження плідного співробітництва, взаємодії та обміну інформацією, у т.ч. в режимі «он-лайн» з цих питань між вітчизняними правоохоронцями та їх іноземними колегами;

г) посилення контролю на державному кордоні з метою запобігання та припинення работоргівлі громадянами України.

Отже, лише у тісній, узгодженій та плідній співпраці вітчизняних правоохоронних органів, їх посадових осіб та громадськості з використанням досвіду іноземних колег можливо успішно протидіяти поширенню дитячої проституції та експлуатації дітей у сексуальному рабстві на території держави.

Література

1. Дитинство під прицілом: права дитини в умовах збройного конфлікту на сході України: [наукове видання] / О.А. Біда, А.Б. Блага, О.А. Мартиненко, П.І. Пархоменко, М.Г. Статкевич, С.В. Тарабанова; за заг. ред. А.П.Бущенко / Українська Гельсінська спілка з прав людини. – К., КИТ, 2016. – 82 с.
2. Жинкин А. А. Рабство и работорговля в основных международных документах / А. А. Жинкин // Следователь. – 2005. – № 9. – С. 62-64.
3. Конвенція про рабство від 25 вересня 1926 року із змінами, внесеними Протоколом від 7 грудня 1953 року – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_161/print1457686403221338.
4. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності :Прийнятий резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_791.
5. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021/print1481891907054231.
6. Міжнародна конференція труда: 90-а сесія 2002 року. Доповідь 1(В): у майбутньому немає місця дитячому труду: Глобальна доповідь, представлена у

відповідності з механізмом реалізації Декларація МОТ про основні принципи та права у галузі праці. – Женева; МБГ, – 2002. –154 с.

7. Беллами К. Положення дітей у світі // Б.Н.: ЮНІСЕФ. Дитячий фонд ООН. – 1997. – 116 с.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
ФОНД ГАНСА ЗАЙДЕЛЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
БОРОТЬБИ
З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ
В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ
АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ
ОПЕРАЦІЇ
(ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ)**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ**

18 травня 2017 року
м. Маріуполь

Київ
ВД Дакор
2017

УДК 328.16(477)
ББК 66.3(4Ук)3
А43

А43 Актуальні питання боротьби з торгівлею людьми в умовах проведення антитерористичної операції (збройного конфлікту) : Збірник матеріалів міжнародного круглого столу. – Київ : ВД «Дакор», 2017. – 388 с.

ISBN 978-617-7020-88-1

УДК 328.16(477)
ББК 66.3(4Ук)3

ISBN 978-617-7020-88-1

© Донецький юридичний
інститут, 2017
© ТОВ ВД «Дакор», оформлення, 2017